

Otrais Rīgas Medicīnas institūta rektors Vasīlijs Kalbergs

Maija Pozemkovska¹, Daiga Dupate²

¹ Rīgas Stradiņa universitāte, Medicīnas vēstures institūts, Latvija

² Rīgas Stradiņa universitātes muzejs, Latvija

Ievads. Anatomijas profesors un katedras vadītājs Vasīlijs Kalbergs (1893–1983) bija otrais Rīgas Medicīnas institūta (RMI) direktors (1958–1963), kurš stājās amatā pēc pirmā RMI direktora Ernesta Burtņieka (1898–1958) traģiskās nāves.

Darba mērķis, materiāls un metodes. Darba mērķis ir sniegt vērtējumu par RMI otrā direktora V. Kalberga dzīvi un zinātnisko darbību, apzināt RSU muzeja un Paula Stradiņa Medicīnas vēstures muzeja krājuma priekšmetus (oriģinālās fotogrāfijas, dokumentus u. c.), pētīt biogrāfijas avotus (viņa personas lietas RSU arhīvā – 7. apr., 429. un 3984. l.) un publicētos darbus. Darbā izmantota vēsturiski pētnieciskā un analītiskā metode.

Rezultāti. Iepriekšējās RSU konferencēs tika analizēta pirmā rektora E. Burtņieka darbība, kā arī ilggadējā trešā rektora V. Korzāna devums augstskolas attīstībā. Šoreiz pienākusi kārtā sīkāk iedziļināties V. Kalberga dzīvē un augstskolas vadīšanā, kas līdz šim palikusi neizvērtēta.

Vasīlijs Kalbergs dzimis 1893. gada 18. aprīlī Pēterburgā. Viņa tēvs Aleksandrs dzimis un audzis Hāpsalu (Igaunijā), taču labākas dzīves meklējumos pārcēlies uz Pēterburgu. Vasīlijs beidzis Petrogradas universitāti (1918) un Ļeņingradas 1. medicīnas institūtu (1925). Bijis docētājs Ļeņingradas 2. medicīnas institūtā (1925–1941), Jūras kara medicīnas akadēmijā (1941–1943) un Staļinabadas (Dušanbe) Medicīnas institūtā (1943–1945). Medicīnas zinātņu doktors (1939) un profesors kopš 1944. gada.

Profesors Vasīlijs Kalbergs Rīgā ieradās 1945. gadā un kļuva par Latvijas Valsts universitātes Medicīnas fakultātes Normālās anatomijas katedras profesoru (1945–1947), bet no 1947. līdz 1950. gadam arī par šīs katedras vadītāju. Pēc RMI izveidošanas 1950. gadā profesors Kalbergs turpināja darbu Cilvēka normālās anatomijas katedrā līdz 1973. gadam, bet no 1973. līdz 1982. gadam bija tās profesors-konsultants. Viņš bija RMI Ārstniecības fakultātes dekāns (1950–1958) un RMI direktora vietas izpildītājs (1958–1959), bet no 1959. līdz 1963. gadam – rektors. Bijis Latvijas Anatomu, histologu un embriologu biedrības priekšsēdētājs (1951–1978). Viņa zinātniskās intereses saistījās ar veģetatīvās nervu sistēmas morfoloģiju. V. Kalbergs ieguvis LPSR Nopelniem bagātā zinātnes darbinieka nosaukumu (1965), apbalvots ar Ļeņina ordeni (1966), trīs reizes apbalvots ar ordeni “Goda Zīme”, viņam piešķirti vairāki LPSR Augstākās Padomes goda raksti.

Profesors Vasīlijs Kalbergs miris 1983. gada 30. jūlijā Rīgā. Apbedīts Meža kapos, kur atdusas arī viņa sieva un vienīgais dēls.

Secinājumi. Lai arī augstskolu Vasīlijs Kalbergs vadīja salīdzinoši neilgi – piecus gadus, tomēr līdzgaitnieki viņu atceras kā spilgtu personību un docētāju ar fenomenālu atmiņu, kurš zinājis visu studentu vārdus un pat vairāk. Studentu zināšanas anatomijā viņš pārbaudījis ne tikai lekciju laikā, bet arī, piemēram, gaitēnos gluži sirsnīgā un privātā sarunā. Tā kā nākamgad aprit 125 gadi kopš V. Kalberga dzimšanas, varbūt vajadzētu padomāt par piemiņas izstādes vai grāmatas tapšanu.